

ONCE UPON AN ICE

installation

TAKÁTS FRUZZSINA - VOLT EGYSZER EGY JÉG / ONCE UPON AN ICE

Installáció (adatvizualizáció)
Jég, 3D filament

TDK MOME 2023

TAKÁTS FRUZZSINA - VOLT EGYSZER EGY JÉG installáció

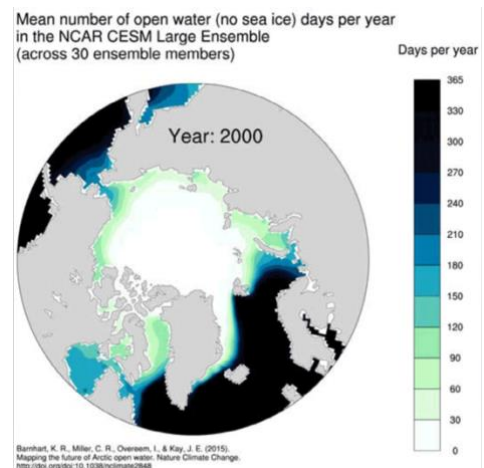
Az Északi-sark jegének olvadását 3 fázisba tömöríti az installáció. Az Arktisz húsz évvel ezelőtti, a jelenkori és a húsz év múlva várható sziluettje lassan, rétegről rétegre olvadó jéggömbbe fagyasztva válik láthatóvá. A körvonalak a jég oladásának előre haladtával egyre bizonytalanabbul és barátságtalanabbul meredeznek, míg végleg el nem engedi őket a jégburok.

A 'Volt egyszer egy jég' című performatív installáció egy adatok alapján tervezett művészeti alkotás, ami tágabb értelemben tekinthető adatvizualizációnak is.

A teljesség igénye nélkül az adatvizualizáció, mint műfaj, adatok grafikus, illetve vizuális megjelenését takarja, melynek funkciója az ismeret átadás esztétikai élmény nyújtás közben. Umberto Eco mondja Arisztotelészt idézve¹, hogy az embereket a csodálkozás irányítja a tudás felé. Ez a műfaj a rácsodálkoztatás eszköze. Sok kiváló tudós és művész dolgozik a digitális eszközeivel (Brigitta Zics, George Legrady, Barabási Lab), viszont én a projektemmel a kézzelfogható, térbeli megjelenítés mellett döntöttem.

Egy Hongkong és New York közti direkt repülőúton nagyon közel haladtunk el az Északi-sarkhoz, ami számomra mindig is misztikus, földöntúli élőhelye volt az óvodás kori énem kedvenc állatának, a jegesmedvének. Ez után kezdtem utánajárni az Arktisz helyzetének, ami gyorsan olyan NASA adatokhoz vezetett, mint 12,6%-kal csökken évtizedenként az Arktisz nyári jégfelülete².

Az Északi-sark a globális felmelegedés vagy klímaváltozás (attól függ, melyik pánikot nem-keltő kifejezést szeretnénk használni a Föld ember által is generált átalakulására) lakmuspapírja is lehetne, hiszen az olvadása³ szimbolikusabban szemlélteti a melegedés jeleit, mint az, hogy most télen alig esett az eső Magyarországon, pedig -mivel ez egy zárt rendszer- minden összefügg mindennel. Egy tavalyi kimutatás szerint 0,75 Celsius-fokkal emelkedett évtizedenként a hőmérséklete az elmúlt 43 évben (Rantanen és tsai., 2022.), ami laikusként egyszerre tűnik soknak és kevésnek viszonyítási alap nélkül. Így jutottam el a -szakavatatlan szem számára szintén nem túl érzékletes- tudományos műholdfelvételekhez és vizualizációkhoz. A faktor, ami nagy benyomást tett rám a látványossága miatt, az Északi-sark jegének körvonal változása volt. Drasztikus változása.

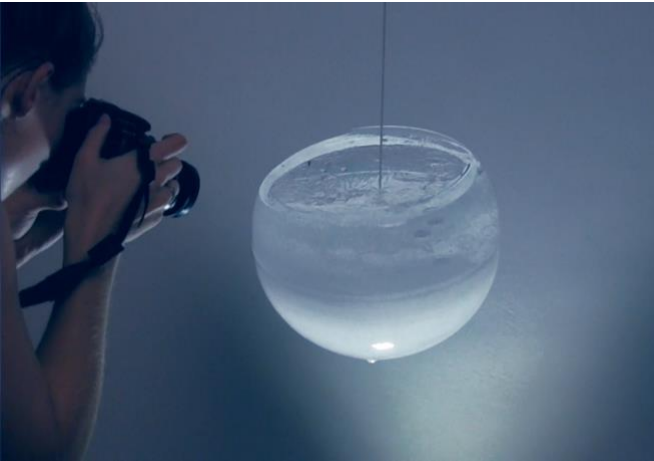

¹ Friderikus Sándornak 2007-ben adott interjújában <https://www.youtube.com/watch?v=CArplKnOm7Y> 22m55s (Utoljára megnyitva: 2023. 04. 16.)

² NASA, Arctic sea ice minimum extent <https://climate.nasa.gov/vital-signs/arctic-sea-ice/>

³ Az Arktisz 'tengeri' jégből áll (old sea ice), ellenben az Antarktisszal, ami egy jéggel borított földrész.

A felhasznált vizualizáció egy 2016-ban publikált kutatás⁴ eredménye, amely az 1920 és 2100 közötti időintervallumban térképezi fel, illetve jósolja meg az Arktisz (sea ice) körvonalának változását⁵. Ezeket az adatokat redukáltam le az érthetőség és érzékelhetőség miatt három sziluettre, amik nevezetesen a jelen kori, a húsz évvel ezelőtti és a húsz év múlva jósolt körvonalak.

A méretét az határozta meg, hogy szándékom volt a problémát gondolatban közel hozni a nézőhöz, amit a fizikai közelséggel kötöttem össze - mintha a kezében tarthatná a helyzetet. Így reméltem felfoghatóvá tenni azt, ami mérete és távolsága miatt felfoghatatlan.

A kiszolgáltatottságot és elérhetőséget egyszerre üzeni a hógömbre emlékeztető objekt.

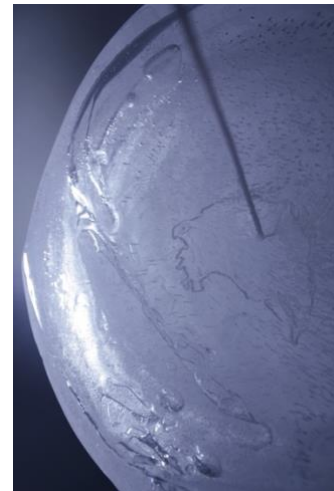
Az installáció -jellegéből adódóan- azonban egyszeri jelenség volt és a fennmaradt dokumentáció nem ábrázolja ezt az eredeti méret koncepciót, sokkal inkább éteri, bolygó szerű felhangot kapott a forma, ami a helyzet/probléma globális mivoltát erősíti.

A befoglaló formája az 'egészet' és a Földet szimbolizáló gömb alak, amely egyenletesen a felszínről fogyva, megtartja az alakját az olvadás során, hogy lassan kifogyva a sziluettekől, elengedje azokat.

Az installáció anyaga jég és 3D nyomtatott filament. Egyértelműnek gondolom, hogy a téma természetes anyagát, édes vizet -hiszen a sarki jég (sea ice) is édes vízből áll- használtam fel, de az átlátszóság is fontos szerepet kapott. A 3D nyomtatási technika a hi-tech sterilitása miatt volt szimpatikus számomra, mellyel egyszerre idézi a kutatási körülményeket és a 3 ábrázolt fázis mesterségességét, életidegenségét, mivel a folyamat egyes, kiszakított részei a kontextus nélkül nem értelmezhetők.

Az installációt egy hongkongi kiállításra készítettem, melynek témája az extrém időjárás és egyéb földi és légköri jelenségek vizualizációja volt⁶.

Az Arktisz jégfelületének folyamatos csökkenése nem önmagáért szomorú, de még csak nem is a jegesmedvék miatt. Hanem a következményei miatt, amik globálisan érintik az emberiség életminőségét, mint például a napsütésnek kitett vízfelület növekedése tovább fokozza a felmelegedést, mivel kevesebb sugárzást ver vissza, mint a hófehér jég vagy a tengerszint emelkedés veszélye miatt. A társadalmi felelősségvállalás jegyében remélem, hogy a projektem rácsodálkoztatja a nézőket a helyzet törékeny egyensúly-vesztettségére és további diskurzust kezdeményez.

⁴ Barnhart, K., Miller, C., Overeem, I. et al. Mapping the future expansion of Arctic open water. Nature Clim Change 6, 280–285 (2016). <https://doi.org/10.1038/nclimate2848>

⁵ A vizualizáció azt ábrázolja, hogy a terület egyes részein átlagosan hány olyan nap van/volt/lesz évente, amikor nem borítja jég (sea ice). A munkám szempontjából a 0 napra korlátoztam a figyelmemet, azaz arra a területre, ahol egész évben jég borítja.

⁶ Blown away

Források:

NASA, Arctic sea ice minimum extent

<https://climate.nasa.gov/vital-signs/arctic-sea-ice/>

Utoljára megnyitva: 2023.04.21.

Julsman, T., If global warming continues unabated, humans are likely to completely remake the map of the Arctic in a few decades. 2015.

<https://www.discovermagazine.com/environment/if-global-warming-continues-unabated-humans-are-likely-to-completely-remake-the-map-of-the-arctic-in-a-few-decades>

Rantanen, M., Karpechko, A.Y., Lipponen, A. et al. The Arctic has warmed nearly four times faster than the globe since 1979. *Commun Earth Environ* **3**, 168 (2022).

<https://doi.org/10.1038/s43247-022-00498-3>

Utoljára megnyitva: 2023.04.21.